

COLEGIUL FARMACIȘTILOR DIN ROMÂNIA

GHID

orientativ
de adaptare
a practicii
farmaceutice
în cursul
pandemiei
COVID-19

Având în vedere că farmacistul este prim și ultim filtru în sistemul medical, ne revine un rol determinant în pandemia COVID-19. Farmaciștii trebuie să ia măsuri suplimentare pentru protecția lor, a familiilor proprii și a comunității.

Toți pacienții vor fi considerați posibil COVID pozitiv, dar trebuie să le oferim aceleași servicii și aceeași grijă ca și până acum.

Se vor implementa în farmacie următoarele proceduri, care au ca scop limitarea expunerii personalului și pacienților:

Recomandări generale:

- ▶ reducerea programului, pentru a evita suprasolicitarea fizică și psihică a personalului;
- ▶ eliminarea autoservirii din farmacie;
- ▶ instalarea de panouri sau folie de protecție din tavan până la podea, cu ferestre, care să separe zona personalului de zona pacienților;
- ▶ folosirea de purificator de aer cu lampă UV în zona destinată personalului și a lămpii UV pentru sterilizare periodică în zona pacienților, cu întreruperea relației cu publicul în acest interval;
- ▶ concentrarea pe medicamente, nu pe suplimente alimentare și produse din plante;
- ▶ la intervale regulate (10 minute la o ora), folosirea de soluție de hipoclorit sau apă oxigenată pentru a spăla pe jos,
- ▶ este recomandat ca personalul să își protejeze familia ca și când ar fi putut fi oricând expus la un contact infectant, păstrând distanța față de vârstnici, folosind un dormitor separat, obiecte de toaletă și veselă separate, spălate după fiecare utilizare;
- ▶ se va păstra o stare de alertă privind eventuale simptome apărute la persoana în cauză, colegi sau la membrii familiei;
- ▶ farmacistul șef e responsabil de asigurarea sănătății personalului și pacienților – el trebuie să solicite administratorului societății mijloacele de protecție necesare protecției personalului;
- ▶ dacă materialele necesare nu sunt prezente, farmacistul poate refuza să își desfășoare activitatea;
- ▶ **Atenție** deosebită la simptomele pacienților noștri, simptome de COVID-19 ușoare sau evidente, cum sunt: febră, tuse seacă, durere de cap, dureri musculare, diaree, lipsa gustului și mirosului.
- ▶ pentru a proteja personalul și următorii pacienți, în cazul unui pacient posibil pozitiv, după trecerea lui se întrerupe activitatea și se efectuează o procedură completă de dezinfectare (suprafețe, pardoseli, lampă UV);
- ▶ informarea privind măsuri generale și suplimentare de urmat pentru protecția împotriva COVID-19 se vor folosi numai surse oficiale, de exemplu site-ul stirioficiale.ro.

Măsuri privind personalul

- ▶ impunerea distanței de minim 2 m între farmacist/asistent de farmacie și pacienți, precum și între membrii echipei din farmacie;
- ▶ scurtarea timpului de contact dintre farmacist/asistent de farmacie și pacient (discuție-eliberare);
- ▶ este obligatorie purtarea echipamentului de protecție (halat, măști și mănuși, bonete), iar dacă sunt disponibile, pe deasupra se vor îmbrăca halate speciale de unică folosință, șorturi de polietilenă impermeabile, vizieră de protecție a feței sau ochelari;
- ▶ schimbarea măștilor se face la minim două ore sau ori de câte ori devin inutilizabile. Dacă o mască a fost scoasă, nu se refolosește. Aruncarea măștilor și mănușilor se face în recipiente speciale pentru colectarea materialelor posibil infectate, care se preiau de către firme specializate;
- ▶ instruirea personalului cu privire la măsurile de igienă: pus-scos masca, evitat fața, hainele, prindere păr, spălare ochelari, dezinfectare suprafețe, telefon, vorbit preferabil la speaker și căști;
- ▶ instruirea personalului să vegheze reciproc cu privire la gesturi posibil contaminante (gesturi precum dusul mâinii la gură, băut, fumat, manevrat masca, scărpinat, atinsul părului, pixului, brichetei);
- ▶ dezinfectarea mănușilor cu substanțe dezinfectante după fiecare atingere a banilor, sau oricărui obiect posibil contaminat;
- ▶ dezinfectarea frecventă a suprafețelor (masă, pardoseli, mobilier), obiectelor personale (telefon, chei de mașină, chei de acces, bricheta), îmbibarea preșului de la intrare cu soluție dezinfectantă;
- ▶ instruit și dotat personalul pentru a se proteja atât în farmacie, cât și în comunitate/familie (când ajunge acasă să treacă printr-un proces de decontaminare care să includă spălarea zilnică a hainelor cu care au venit de afară, ștergerea tălpilor încălțămintei, separarea zonei de intrare în casă, posibil contaminată, de zona curată);
- ▶ medicamentele și banii vor fi date direct în mână, în etape, fără atingere cu pacientul. Cu o mână vor fi înmânate medicamentele, cu cealaltă, manipulați banii, iar după acordarea restului, se dezinfectează mănușile. Alternativ se pot delimita pe masa de lucru/teighea/counter două zone distincte, semnalizate vizual clar pentru pacienți, una pentru bani și bon, iar alta pentru medicamente. După fiecare manipulare a banilor mănușile vor fi dezinfectate. Apăsarea dispenser-ului cu soluție dezinfectantă se va face cu cotul, nu cu mâna mănușa posibil contaminată;
- ▶ separarea turelor personalului, să nu se intersecteze, acolo unde este posibil;
- ▶ pentru a proteja personalul și următorii pacienți, în cazul unui pacient posibil pozitiv, după trecerea lui se întrerupe activitatea și se efectuează o procedură completă de dezinfectare (suprafețe, pardoseli, lampă UV).

Recomandări ale farmacistilor către pacienți

- ▶ respectarea cu strictețe a tratamentului cronic și a regimului de viață impus de patologia preexistentă, pentru a nu se decompensa încât să aibă nevoie de servicii medicale suplimentare, care pe de o parte nu sunt disponibile, pe de alta, ar ocaziona expunerea suplimentară;
- ▶ monitorizarea și înregistrarea într-un jurnal (de exemplu în aplicația pentru smartphone „Recomandarea farmacistului pentru pacienți”) a parametrilor biologici tensiune, puls, glicemie, temperatură, saturație în oxigen, dacă este posibilă măsurarea acesteia;
- ▶ având în vedere discontinuitățile serviciilor medicale și generalizarea serviciilor de telemedicină, farmaciștii vor acorda o atenție sporită simptomelor care sugerează posibile urgențe (puseu hipertensiv, infarct miocardic, AVC, apendicită, etc.), cu îndrumarea pacienților către unitățile de primiri urgență cele mai apropiate, solicitarea 112 și, după caz, acordarea primului ajutor.

Managementul pacienților stomatologici cu dureri dentare acute, cu mărirea de volum a zonei afectate și alte semne de inflamație locală (posibil abces dentar) în perioada în care cabinetele stomatologice sunt închise prin ordonanța de urgență:

- ▶ farmacistul (nu și asistentul de farmacie) în urma unei anamneze rapide și cât mai amănunțite (care să verifice eventuale alergii și alte probleme de sănătate) va recomanda medicamente OTC pentru durere evitând AINS, iar dacă situația o impune, având în vedere că accesul la serviciile stomatologice este practic blocat va elibera antibiotic fără rețetă pentru un tratament corect și complet al abcesului dentar. Această procedură este valabilă numai în perioada în care serviciile stomatologice sunt blocate de starea de urgență.
- ▶ Pacienții vor fi îndrumați către cabinetele stomatologice din spitalele de urgență prevăzute cu UPU, care acordă asistență urgențelor.

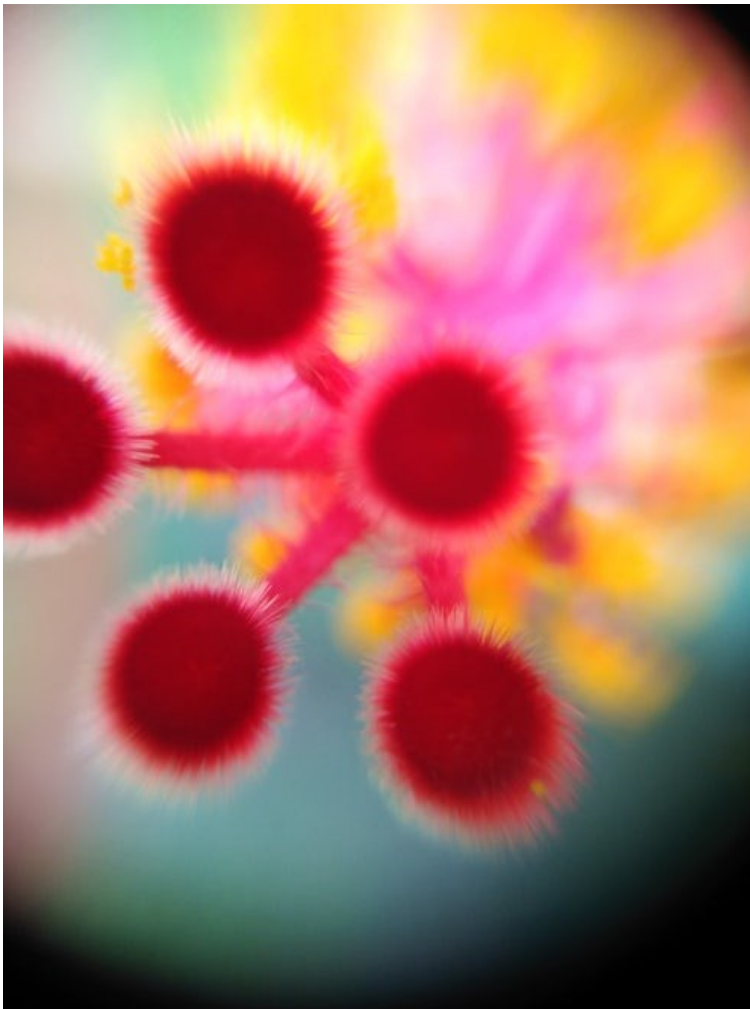
Managementul pacienților a căror simptomatologie sugerează că sunt COVID-19 pozitivi

- ▶ La recunoașterea unui pacient a cărui simptomatologie sugerează că este COVID-19 pozitiv, se recomandă acestuia să se autoizoleze și să apeleze 112 pentru a solicita asistență medicală, să urmeze indicațiile primite și să anunțe telefonic medicul de familie;
- ▶ Dacă sunt simptome ușoare, se vor recomanda OTC prezent în protocolul de tratament (paracetamol) și izolarea la domiciliu și față de membrii familiei, conform protocolului de management al cazurilor de COVID- 19.

Considerând că farmacistul este o persoană asimptomatică în contact cu posibile cazuri de infecție cu COVID-19, cu risc redus de contaminare în condițiile respectării metodelor de prevenție de mai sus, farmaciștii își vor auto-monitoriza temperatura și simptomele COVID 19 permanent (timp de 14 zile de la ultima expunere, dar zilnic pot avea loc expuneri). Dacă apar simptome, farmacistul se va auto-izola și va solicita imediat asistență medicală.

Managementul pacienților

- ▶ ușa farmaciei va fi blocată deschisă, pentru ca pacientul să nu fie nevoit să o atingă pentru a o deschide, gest contaminant;
- ▶ se va limita numărul de pacienți din farmacie, în funcție de suprafața acesteia;
- ▶ se va afișa în farmacie și se va solicita verbal pacienților să nu atingă suprafețele;
- ▶ se va acorda prioritate persoanelor trecute de 65 de ani în intervalul orar 11-13, cu afișarea la intrare a acestei priorități;
- ▶ se va limita timpul petrecut de pacienți în farmacie – ideal sub 5 minute (pentru a nu avea timp să contamineze cu cantități semnificative de virus, în cazul în care este infectat);
- ▶ după maxim 20 de pacienți sau 10 minute la o oră de lucru cu pacienții (prima condiție care se îndeplinește) se va efectua o procedură de dezinfecție completă: spălat pe jos cu soluții dezinfectante specifice (ex. hipoclorit de sodiu), dezinfectare suprafețe, pornire lampă UV în zona destinată pacienților, cu întreruperea temporară a activității.

COLEGIUL FARMACIȘTILOR ÎN ROMÂNIA

Având în vedere că farmacistul este prim și ultim filtru în sistemul medical, ne revine un rol determinant în această pandemie. Farmaciștii trebuie să ia măsuri suplimentare pentru protecția lor, a familiilor proprii și a comunității.

Toți pacienții vor fi considerați posibil COVID pozitivi, dar trebuie să le oferim aceleași servicii și aceeași grijă ca și până acum.

Ghidul recomandă implementarea în farmacii a prezentelor proceduri, care au ca scop limitarea expunerii personalului și pacienților.

Ghidul are caracter orientativ și este deschis sugestiilor colegilor farmaciști.

Autor: Farm. Costel Grigore, Președintele Colegiului Farmaciștilor
Filiaa Călărași

Aprobat: Prof. Univ. Dr. Farm. Dumitru Lupuleasa
Președintele Colegiului Farmaciștilor din România